

Laca Tijdingen

België-Belgique
P.B.
1020 Brussel 2
1/1475

Driemaandelijks tijdschrift van LACA.
Geschied- en Heemkundige Kring van Laken

Jaargang 9 - Nummer 3 - maart 1998

Laken

Wapen van de Koninklijke
Residentie Laken
Koninklijk Besluit van 20 april 1857

Verantwoordelijke uitgever:
Leon Candau, Rode Kruislaan, 15, 1020 Brussel, tel. 02/268.69.58
Afgiftekantoor : 1020 Brussel 2

➔ TEN GELEIDE ➔

1. – LACA DANKT

a. De heer **Gustave Abeels**

Ons geacht erelid kwam een oude belofte na en stuurde ons een waardevol artikel voor publicatie in LACA Tijdingen. Hij verhaalt hierin de geschiedenis van de bouw van een kleuterschool in de Fineaustraat in Laken. Hij illustreert zijn artikel met afbeeldingen van oude plannen die hij wist op te diepen uit het archief van de stad Brussel. Met genoegen nemen wij deze interessante tekst op in het huidige nummer. Van harte dank mijnheer Abeels voor uw medewerking !

b. De heer **Désiré Winderickx**

Als trouw lid van de Lakense Geschied- en Heemkundige Kring verraste hij ons met zijn aanwezigheid op onze studievergadering van zaterdag 24 januari j.l. Nog meer zwol ons hart toen we hem hoorden verklaren dat hij bereid was op een of andere wijze actief aan ons werk te willen deelnemen. Met oprechte gevoelens van erkentelijkheid neemt de kernploeg van LACA kennis van zijn spontane voornemen, want het is zo dat elke numerieke uitbreiding van de kern ons uiteraard sterker maakt ... en dat is broodnodig om de continuïteit ervan te waarborgen !

c. De heer **Jacques Fransman**

Net op het ogenblik dat we bovenstaande regels alvast in het geheugen van onze Brother-schrijfmachine voerden kregen we nog een uiterst bemoedigend telefoonseintje ! *"Ik ben bereid vertaalwerk voor LACA Tijdingen uit te voeren"* : klonk het aan de andere kant van de lijn. We vielen pardoos van verwondering naar bewondering voor de persoon die deze verheugende boodschap mededeelde, tevens al jaren trouw lid van de vereniging. Ook U, geachte heer Fransman, zijn we zeer dankbaar voor uw toezegging. *"We give you a warm welcome"* zouden we zeggen. De kernploeg is nu weer aangegroeid tot 11 werkende leden hetgeen beloftevolle perspectieven voor de toekomst biedt !

d. De heer **Henri Pessemier**

In weerwil van zijn drukke bezigheden koestert deze Lakenaar een uitgebreide collectie prentbriefkaarten en een bonte schakering van documenten die allemaal verband houden met de oude gemeente Laken. Hij stuurde ons reeds enkele kopieën ter inlichting waarvoor we hem danken. Wij konden dit materiaal tot op vandaag echter nog niet verwerken in onze publicaties. We hopen hem eens persoonlijk te mogen begroeten tijdens een van onze maandelijkse studienamiddagen en een blik te mogen werpen op zijn verzamelde aanwinsten. Beslist doen, geachte heer, als U even wat tijd kunt vrijmaken. Bij voorbaat hartelijk dank !

2. – PROJECT "KONINKLIJKE PROMENADE"

Een aantal plaatselijke verenigingen, waaronder de onze, verklaart zich bereid voornoemd project uit te voeren in het kader van *"Brussel, Europese Cultuurstad van het jaar 2000"*.

Het te doorlopen traject van de wandeling vertrekt aan het oude station van Laken en volgt als het ware de volledige omheining van het Koninklijk Domein. Terloops zij gezegd dat het Instituut voor nieuwe Technologie, onder het voorzitterschap van Prins Laurent, er onder meer voor ijvert om het oude station van Laken ter beschikking van de Lakense inwoners te stellen. Mocht dit werkelijkheid worden dan zou het station omgebouwd kunnen worden tot een "*huis van de burger*" waarin o.a. een Lakens informatiecentrum ondergebracht zou kunnen worden. De deelnemers aan de wandeling, individueel of begeleid door gidsen, zouden er heel wat wetenswaardigheden kunnen vinden met betrekking tot het rijke historische, artistieke en architecturale verleden van Laken.

Een dossier werd samengesteld en zal binnenkort aan de organisatoren van "*Brussel 2000*" overgemaakt worden.

Dit is voorlopig alles wat we over dit project kwijt willen. Wordt het dossier goedgekeurd dan zullen we hierover natuurlijk uitvoerig uitweiden in ons volgend nummer.

3.- EEN NIET TE MISSEN TENTOONSTELLING

Een nieuw geopende kunstgalerij, gelegen in de Wolstraat nummer 36 in Brussel, brengt hulde aan Constantin Meunier, de ietwat vergeten ontwerper van de beelden en de haut-reliëfs aan het Monument van de Arbeid, in 1954 verplaatst naar het kruispunt van de Koninginnelaan en de Claessensstraat in Laken.

De Brusselse galerist, Maurice Tzwern, stelt er niet alleen 34 sculpturen, 19 schilderijen en 18 tekeningen van Meunier over drie verdiepingen ten toon, doch vult tevens de expositie aan met werken van Meuniers tijdgenoten : Xavier Mellery, James Ensor, Jef Lambeaux, Charles De Groux, e.a. Niet Meuniers monumentale werken komen aan bod maar wel zijn kleine sculpturen die de bezoeker bekoren wegens hun schone lichamelijkeid, hun natuurlijke houding, hun kwetsbare menselijkheid.

Suza Levine stelde een prachtig ogende catalogus samen die nogal prijzig uitvalt (1.300 Fr) maar aangezien hij prachtige foto's en een raak geschreven synthese bevat is de aankoop ervan geen verspilde uitgave.

De tentoonstelling loopt nog tot 17 april e.k.. De toegang is gratis. Wij raden beslist onze lezers aan deze museale prestatie met professionele allures te gaan bekijken.

4. - OVER EEN STRAAT DIE BINNENKORT IN LAKEN VERDWIJNT

Uit het tweewekelijkse berichtenblad van de Brusselse Raad voor het Leefmilieu, ALERT, jaargang 8, nummer 167, februari 1998, vernemen we dat er in het kader van de stedenbouw- en milieuwetgeving, een aanvraag voor openbaar onderzoek werd ingediend voor het oprichten van een gebouw, een bestemmingswijziging, het rooien van zes bomen en het afschaffen van de Olivier Brunelstraat in Laken. In het gebouw zal later een car-wash en een opslagplaats voor benzine en olie uitgebaat worden.

Wij gingen er een kijkje nemen en stelden vast dat deze zeer korte straat, die de Claessensstraat met de Havenlaan verbindt en in het verlengde ligt van de Tivolistraat, niet bebouwd is. De stedenbouwkundige ingreep zal dus geen betreuwenswaardige onteigeningen tot nasleep hebben. Toch zal het verdwijnen van deze straatnaam de herinnering aan een merkwaardige landgenoot in de vergeethoek dringen.

Welke waren de verdiensten van deze man ? Ons geacht lid, Daniel Van Kriekinghe, ging op zoek naar een korte biografie, en stelde vast dat het hier om een avontuurlijke streekgenoot gaat die in Brussel geboren werd in de tweede helft van de zestiende eeuw.

Hij nam deel aan de expeditie die de eilandengroep Spitsbergen ontdekte en hij was de eerste ontdekkingsreiziger die een diepgaande studie aan de polaire streken wijdde. Aan de monding van de Dwina rivier in de baai met dezelfde naam die uitgeeft op de Witte Zee stichtte hij een Hollandse factorij, het latere Archangelsk. Hij was ook een van de baanbrekers die de Oost- en West-Indische Compagnieën hebben opgericht. Na in 1594 een poging te hebben ondernomen om een maritieme doortocht te vinden naar het uitgestrekte Siberische Noorden overleed hij in 1595. Bij Besluit van het Lakense college van 13 juli 1914 werd de naam van Olivier Brunel met deze straat verbonden.

Wij kunnen alleen maar hopen dat de uitbater van het car-washbedrijf op het lumineuze idee zal komen de naam "*Olivier Brunel*" in zijn uithangbord te verwerken.

5. - OPNIEUW BETAALDE LIDGELDEN

Eens te meer hebben heel wat trouwe lezers hun lidgeld opnieuw overgemaakt. Wij danken hen hiervoor van harte. Onze penningmeester, de heer E. Christiaens wenst eveneens zijn erkentelijkheid aan dit dankwoordje toe te voegen omdat tijdige betalingen immers zijn werk vergemakkelijken.

Eveneens uit dankbaarheid vermelden wij ook de namen van al diegenen die een bijkomend bedrag toevoegden aan hun jaarlijks lidgeld.

Bogaerts Hans, Broos Remi, De Bast Arthur, De Wilde Stefaan, Degraeve Jean, Demesmaeker François, Dillen Joris, Dillen Martine, Dillen Maggy, Dolle Lucien (Paters Oblaten), Draps Joanna, Frederix Elza, Hennessy Nic, Horbach Raymond, Junius Hans, Lindemans Geertruid, Michiels R.C., Missant Lionel, Platon Roger, Polspoel, Rombaut, Stevens Wilfried, Van Bamis Willy, Van de Mert Eddy, Van de Mert Désiré, Van Den Broeck E., Vanden Bussche Georges, Vanderkelen Joseph, Van Hemelryck Hildward, Van Hoof Patrick, Verhagen R., Verstraeten Hilde, Vrancken Fien en Winderickx Désiré. Deze steunbijdragen vertegenwoordigen een totaal bedrag van 19.400 F.

L. Candau
Voorzitter

EEN STATION VOOR DRAADLOZE TELEGRAFIE IN LAKEN

In het juninummer - jaargang 1914 - van het tijdschrift van de Belgische Touring Club ontdekten wij een interessant artikel, geschreven door Arthur Cosyn en gewijd aan het station voor draadloze telegrafie dat vóór de oorlog 1914-1918 in Laken functioneerde.

Dit station was gelegen vlakbij het kanaal van Willebroek, ter hoogte van de huidige Royal Yacht Club en de Van Praetbrug, niet ver verwijderd van de plaats die vroeger werd ingenomen door een buitenherberg, « *De Liefde* » genoemd, zo weet ons de steller van het artikel te verduidelijken.

Het terrein waarop de gebouwen en de technische diensten van het station zich bevonden vormde een enclave met een oppervlakte van meerdere hectaren en behoorde tot de staatseigendommen ingevolge de koninklijke schenking van 9 april 1900. Die enclave lag gekneld tussen het koninklijk domein « *Schoonenberg* » (1) en de grote ringlaan die het kanaal kruiste aan de Van Praetbrug. Zij omvatte een groot gedeelte van het oude buitenverblijf « *La Coste* », ook Neerleest genoemd (2), en kon in zekere zin als een uitbreiding van het Lakense kasteeldomein beschouwd worden.

Het station was bereikbaar langs de Vilvoordsesteenweg die op deze plaats een "ezelsbrug" vormde. Leopold II had onder deze terreinplooi een tunnel laten aanleggen die moest dienen om zijn residentie "*Schoonenberg*" via een elektrische spoorlijn op het spoorwegnet aan te sluiten.

Voor deze nooit gebruikte tunnel, waarvan de kosten hoog opgelopen waren, werd echter een onverwachte bestemming gevonden door de oprichting van het station voor draadloze telegrafie. Alle nodige elektrische hulpmiddelen met het oog op de werking van het station werden er namelijk in ondergebracht (dynamo's, transformatoren, ontvangtoestellen, enz.).

Vanaf de Van Praetbrug had men een goed uitzicht over de verschillende bestanddelen waaruit het station was samengesteld. In het bijzonder vielen de pylonen op, waaraan een netwerk van kabels bevestigd was dat de eigenlijke antenne vormde.

Deze antenne bestond uit een horizontale laag kabeldraden die een breedte van 120 meter had, gedragen door een ganse reeks pylonen, waarvan de eerste twee 120 meter hoog waren. Zij waren, voor die tijd althans, de hoogste constructies in België. Inderdaad, de toren van het Brusselse stadhuis heeft slechts een hoogte van 117 meter. Deze pylonen werden ontworpen en gefabriceerd in Laken.

De onderneming werd opgericht door de heer Robert Goldschmidt die er ook de exclusieve vertegenwoordiger van was.

Het station had als hoofddoel een telegrafische radioverbinding tot stand te brengen tussen België en zijn uitgestrekte Kongo-kolonie. In de lokalen van het station wijdde zich een honderdtal personen, waaronder gespecialiseerde ingenieurs, aan de studie van alles was met draadloze telegrafie te maken had. De kosten van de bouw en de inrichting bedroegen twee miljoen Belgische frank, een kolossaal bedrag rekening houdend met de toen gangbare muntwaarde.

In 1911 had Koning Albert I een grote belangstelling getoond voor de studies en de werkzaamheden die door het personeel van het station ondernomen werden, met de bedoeling de verworven technische kennis te koppelen aan de nieuwe methodes die door de cartografische diensten werden aangewend bij het opmaken van geografische kaarten. Om deze reden werd ook een specialist naar Elisabethstad gestuurd die, als hoofd van een cartografische missie, belast werd met het uitvoeren van werken die als grondslag moesten dienen tot het opmaken van een nieuwe kaart van Belgisch Kongo.

De koning, die rotsvast vertrouwde op het welslagen van de werking van de draadloze telegrafie in Kongo, liet onmiddellijk de opleiding starten van het personeel dat naar Kongo gedetacheerd zou worden zodra aldaar het eerste net van radiotelegrafische posten zou functioneren.

Na peilingen van de ruimte en na bijna alle Europese en Noord-Afrikaanse draadloze zendstations te hebben beluisterd, werd in september 1912 een aantal ontvangtoestellen naar Kongo (Boma) verzonden. De eerste ervaringen waren weinig overtuigend, doch dit was in hoofdzaak te wijten aan de problemen met de antennes. Men had de eerste proefnemingen uitgevoerd met opgelaten "vliegers" of "draken" die een draadvormige antenne tot op grote hoogte moesten optillen. Deze proefnemingen mislukten wegens de tegenwinden die op de antennes inwerkten. De problemen werden nadien opgelost door gebruik te maken van luchtballons waaraan de antennes bevestigd werden. Dit systeem waarborgde uiteraard een grotere kans op slagen.

In oktober 1913 maakte de pers melding van de eerste resultaten van de proefnemingen die uitgevoerd werden onder leiding van de heer Goldschmidt : *"De oproepen gedaan door de zendpost van Laken konden duidelijk hoorbaar in Boma beluisterd worden !"*.

Later werden verschillende stations in Kongo geïnstalleerd met een gemiddelde onderlinge afstand van 400 km, doch met een actieradius van 1.000 tot 2.000 km. Het project moest bekroond worden met de installatie van een krachtig zendstation in Kongo, vergelijkbaar met de Lakense uitrusting, dat eveneens de golven van de Lakense straalzender moest kunnen opvangen en doorgeven aan de reeds bestaande Afrikaanse stations. Aldus zou geheel Belgisch-Kongo als het ware aan de voordeur van Brussel komen te liggen. Dit alles kwam tegemoet aan de wensen van Koning Albert I, die tijdens een Afrika-reis de noodzaak had ingezien om een snel communicatiemiddel op poten te zetten tussen de kolonie en het moederland.

Het radiotelegrafische zendstation van Laken, dat destijds reeds een van de krachtigste ter wereld was, werd niet alleen met de organisatie van de draadloze telegrafie in Kongo belast maar tevens met het opleidingscentrum voor draadloze telegrafie, dat in de "*Villa La Coste*" werd ondergebracht.

Deze villa was oorspronkelijk een banale constructie die Koning Leopold II volledig had laten moderniseren en tot een weelderig ingericht restaurant wou laten uitbouwen, omgeven door sportpleinen en een golfterrein.

In deze lokalen werd het opleidingscentrum gevestigd. De salons werden ingericht als kantoren, tekenzaal, klaslokalen, enz. Op de bovenverdieping werd de nodige ruimte vrijgemaakt voor het inrichten van laboratoria. Het centrum telde een vijftiental leerlingen, blanken en zwarten. De opleiding duurde zes maanden. Men vormde er het nodige blanke personeel voor de diensten in Afrika, doch ook het zwarte hulppersoneel, in afwachting van de oprichting van een vormingscentrum in Stanleystad.

In de beschikbare bijgebouwen achter de villa werden achtereenvolgens een constructie-atelier, een smidse, een loods voor de verpakking van het te verzenden materiaal naar Kongo en een schrijnwerkerij ondergebracht.

Op 8 april 1914 werd de eerste bout aangebracht voor een pyloon die de fantastische hoogte van 333 meter moest bereiken, 30 meter hoger dan de Eiffeltoren in Parijs, en waarvan de top bereikt kon worden met een elektrische lift.

Maar ... "*op 4 augustus 1914 gingen de lichten in Europa uit*" om het met de woorden van Sir Edward Grey, Minister van Buitenlandse Zaken van Groot-Brittannië te zeggen. Vijftien dagen later, op 19 augustus 1914, op de vooravond van de intocht van de Duitse troepen in Brussel, gingen Belgische Geniesoldaten over tot de systematische vernietiging van het zendstation en de beroemde pylonen die de trots en de fierheid uitmaakten van de instelling. Dit betekende het einde van het draadloze zendstation van Laken.

NOTEN

1. - Schoonenberg

Het kasteel Schoonenberg, gebouwd tussen 1782 en 1784, vormt het centrale gedeelte van de huidige Koninklijke Residentie van de Belgische koningen in Laken. Oorspronkelijk was het als buitenverblijf bestemd voor de aartshertogin Maria-Christina van Oostenrijk en haar gemaal hertog Albert van Saksen-Teschen, Gouverneurs-generaal van de Oostenrijkse Nederlanden onder het bewind van Jozef II.

Het is gelegen op een verhevenheid die hoog boven de Brusselse omgeving uitsteekt, de Schoonenberg. In samenwerking hebben Louis Montoyer (1747-1811) en Antoine Payen (1749-1798) het werk uitgevoerd.

Na de Franse Revolutie (1792) werden aartshertogin Maria-Christina en hertog Albert verplicht het land definitief te verlaten. Vervolgens wisselde het kasteel meermaals van eigenaar en beleefde heel wat bewogen lotgevallen waarover de verhalen vele pagina's vullen in diverse geschiedenisboeken.

Tenslotte vermelden we dat het kasteel in 1839 in de inventaris van de Belgische staatseigendommen werd opgenomen, en dat het sedertdien als privé-residentie heeft gediend voor de verschillende koningen die elkaar op de Belgische troon hebben opgevolgd, met uitzondering van Albert II die het kasteel Belvédère verkoos.

2. – Het kasteel Nederleest

Het domein Nederleest was waarschijnlijk een van de zeven Lakense Heerlijkheden, met name de Heerlijkheid Cattenbroeck, ook nog Cauwegem of Couwegom genoemd (een akte uit 1491 vermeldt : *"het heerlijck huys van Couwegom"*).

De naam van het buitenverblijf of *"Villa La Coste"*, waarmee het kasteel Nederleest gewoonlijk wordt aangeduid, herinnert ons aan een oude adellijke familie afkomstig uit Vlaanderen die tijdens het grootste gedeelte van de 19de eeuw in het bezit was van het domein. In de Lakense kadastrale leggers van 1811 vindt men als eigenaar Marie van der Foste, weduwe van Alex de la Coste, heer van Terstraeten. Na haar overlijden gaat het domein over op haar oudste zoon en in 1878 op haar kleindochter. Deze laatste verkocht Nederleest aan Leopold II in 1894.

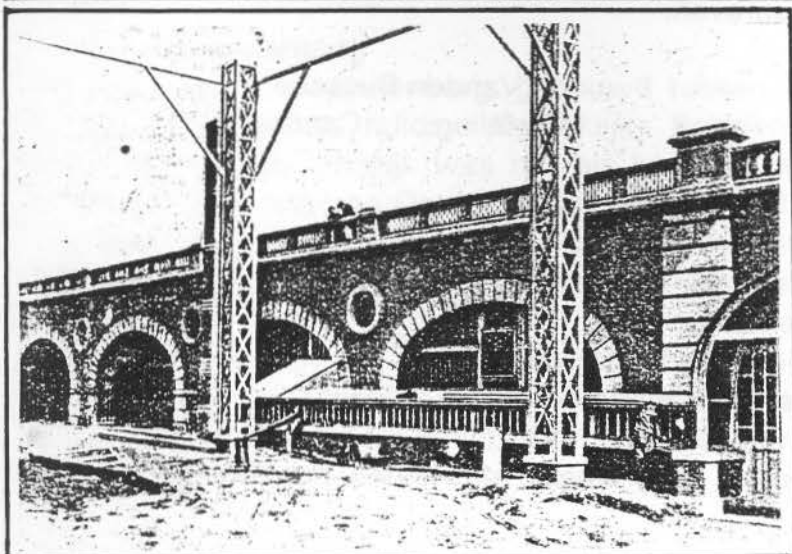
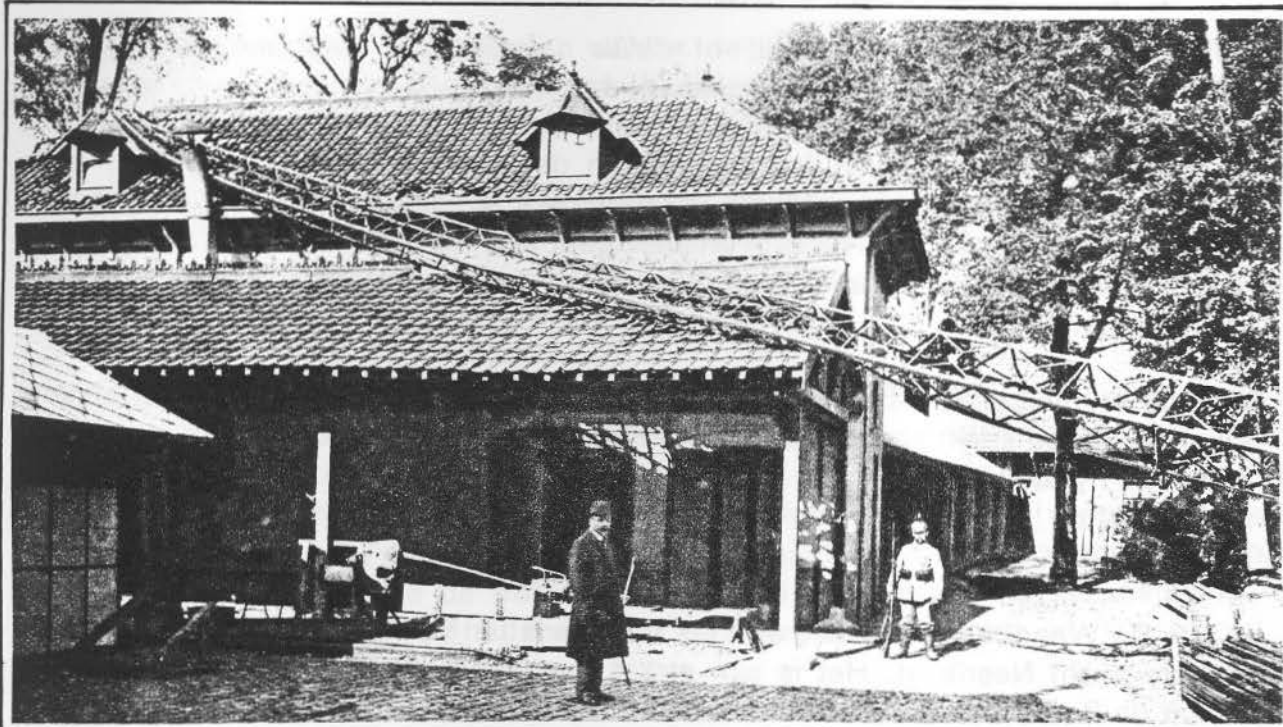
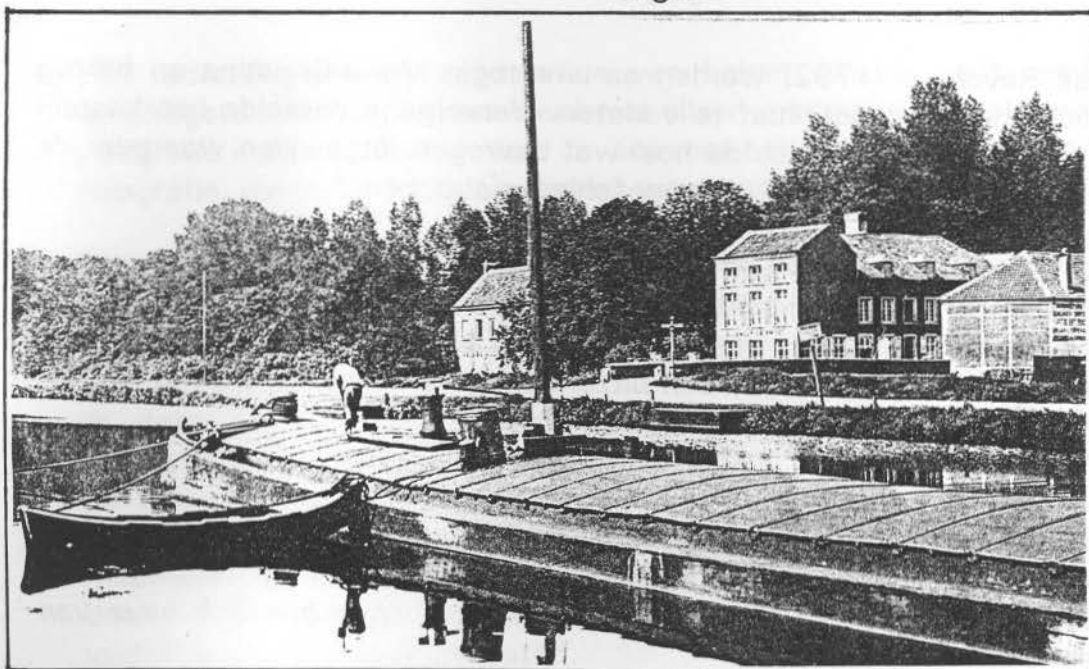
Wat de etymologische betekenis van *"Leest"* betreft kunnen we stellen dat het woord afkomstig is van de oude Hoogduitse uitdrukking *"leist"* hetgeen betekent : pad, weg, baan. In de Provincie Antwerpen is een gemeente bekend met dezelfde naam, alsmede een gehucht van Vlezebeek in de Provincie Brabant.

In het De Wandkwartier, nabij de kerk van Christus Koning bestaat er een straat met de naam Neerleest. Het is een straat met een hellend wegdek die vertrekt vanuit de Bonekruidlaan en opnieuw uitmondt in dezelfde straat na een boog van een halve cirkel te hebben omschreven.

G. Vanden Bussche
Vertaling : L. Candau

Illustraties

1. Op deze oude foto ziet men aan de oever van het kanaal de herberg *"A l'Amour"* (verzameling E. Leemans).
2. Het vernielde zendstation bewaakt door een Duitse soldaat.
3. De *"tunnel"* van de koninklijke spoorweglijn die heden nog bestaat (op de tramlinie 52).

1

2

3

DE INFANTE ISABELLA EN DE LAKENSE GESCHIEDENIS

In de zwerftocht naar de Lakense geschiedenis duikt de naam van de infante Isabella vaak op. In een vroeger artikel gepubliceerd in LACA Tijdingen (september 1995) werd zij reeds geciteerd in verband met het kapelletje gelegen in de Mellerystraat, rechtover de Mathieu Desmaréstraat.

Dit was de gelegenheid om een paar biografische nota's te geven over Xavier Mellery, de landschap-, interieur- en portretschilder die woonde op het huisnummer 78 van de straat die zijn naam draagt, en over de Lakense beeldhouwer Mathieu Desmaré, die de maker is van het standbeeld aan de Franse Onbekende Soldaat dat zich op het Onze-Lieve-Vrouwevoorplein bevindt.

Het huidige artikel behandelt een andere plaats die nauw verbonden is met de herinnering aan de aartshertogin der Nederlanden, met name de "vijf wondenfontein".

Deze fontein ligt vlakbij de Sint-Annadreef, ongeveer halverwege tussen het koor van de oude kerk (dat nu deel uitmaakt van het kerkhof van Laken), en het Koninklijk Kasteel.

De Sint-Annafontein wordt doorgaans in de volksmond de "*vijf wondenbak*" genoemd. Een fonetische vervorming leidde zelfs tot de benaming « *den honnenbak* » in het Lakense dialect ! Deze fontein kwam in de plaats van een bron die zeer lang geleden ontsprong aan de voet van een boom waaraan een beeltenis van Sint-Anna was bevestigd. Volgens A. Wauters werd deze bron in het begin van de 14de eeuw « *den Borrekene* » of de kleine bron genoemd. Aan het water van deze bron werden miraculeuze krachten toegeschreven en de bedevaarders kwamen zich laven aan deze bron in de hoop genezing voor hun kwalen te bekomen.

In 1625 liet de infante Isabella op de plaats van de bron een monumentaal stenen bekken aanbrengen. Het water van de bron werd verdeeld over vijf waterstralen, herinnerend aan de vijf wonden van Christus. Deze waterstralen komen te voorschijn uit het centrum van een rozet en stromen neer in een klein bekken dat zich op zijn beurt in een groter cirkelvormig bekken bevindt, uitgevoerd in Belgische witsteen en waarin men moet afdalen om het bronwater te putten.

Een witmarmeren plaat aangebracht op de fontein draagt volgende inscriptie in het Latijn (wij vertalen) :

"Opdat het water van deze bron, toegewijd aan de Heilige Moeder Anna, sedert onheuglijke tijden heilzaam tegen koortsaanvallen, niet meer zonder luister zou wegvloeien in de aarde, heeft Hare Doorluchtigheid Isabella, Clara, Eugenia, infante van Spanje, op verzoek van E.H. André de Soto, dit decoratieve bekken geschonken in het jaar 1625".

A. Cosyn weet te vertellen dat er in de geesten van de Lakense gemeentelijke bestuurders van 1836 een plan rijpte om de fonteinput te dichten, onder het voorwendsel dat hij een gevaar betekende voor de voorbijgangers. Zij wilden nochtans de herinnering eraan vereeuwigen met de oprichting van een monument, opgebouwd met het slopingsmateriaal ! Gelukkig kwam hier niets van terecht.

A. Wauters meldt dat het stenen bekken, opgericht rond de fontein, gerestaureerd werd in 1841. In 1869 werd het bekken bekroond met een ijzeren balustrade. Het gezond verstand was met de jaren dan toch gerijpt ...

Hoewel de kleine fontein vandaag nog altijd haar water opspuit komen er geen bedevaarders meer op af ter genezing van hun kwalen, maar wordt het op een meer prozaïsche wijze gebruikt door de automobilisten die hun wagen komen wassen in het openbare park van Laken ! Heden is de inscriptie op de witmarmeren plaat besmeurd met graffiti, hetgeen ogenschijnlijk deel uitmaakt van een nieuwe milieu-esthetiek ! (*)

Men kan moeilijk over de Sint-Annafontein spreken zonder terzelfder tijd de landelijke vroegbarokke kapel te vermelden die in de onmiddellijke omgeving werd opgericht.

Er bestaat weinig literatuur omtrent de Sint-Annakapel. A. Wauters zegt hierover enkel wat volgt (wij vertalen) : *"Nabij de vijf wondenput rees een kleine Sint-Annakapel op die afgebeeld staat op een schilderij, uitgevoerd in opdracht van een kartuizermonnik in 1491, en waarop de heilige getoond wordt met een kruis in de armen"*.

Met vervoering roept A. Cosyn de herinnering op aan de kapel maar verschaft hierover heel weinig informatie. Sprekend over de vijf wondenfontein verklaart hij wat volgt (wij vertalen) : *"De verering van de gelovigen voor het bronwater klimt op tot de 14de of de 15de eeuw, en dat mag ook gezegd worden van het nabijgelegen gebouwtje, genaamd Sint-Annakapel. Het is een zinnenprikkend schrijn, deze hagelwitte kapel, met haar leien pannendak en haar minuscuul klokkentorentje, haar opklimmende toegangsweg onder een groen loverdak. Dit pittoreske gebedshuisje verleent aan de omgeving een buitengewone charme van rust en een primitief karakter. Het is prettig hier te flaneren en te dromen op deze aangename plek, ver van het stadsgewoel en waarover een zachte stilte hangt en het parfum van lang vervlogen dagen ..."*.

Volgens H. Coeckelberghs werd de Sint-Annakapel gebouwd op het einde van de 17de eeuw. Andere bronnen stellen dat de kapel in 1616 gebouwd werd door de Lakense kerkmeester Willem Witterswyck.

(*) N.V.D.R. Deze hedendaagse *"versierselen"* werden onlangs verwijderd.

Uit een artikel, gepubliceerd door V. Capron in LACA Tijdingen (maart 1995) vernemen we dat de vraag betreffende het behoud van de kapel op haar oorspronkelijke plaats gesteld werd in het kader van de grootse projecten voor het nieuwe openbare park dat Leopold II wilde laten aanleggen in Laken. De koning wenste niet aan de kapel te raken en achtte de oorspronkelijke plaats uiterst geschikt. Hij oordeelde trouwens dat de kapel zou bijdragen tot de verfraaiing van het park. Het ministerie van Openbare Werken wilde nochtans *"prévoir le cas où les arrangements du nouveau parc exigeraient la démolition de la chapelle et sa réédification sur un autre point"*.

Uiteindelijk bleef de kapel behouden op haar oorspronkelijke plaats, in de nabijheid van de fontein met dezelfde naam. De belendende percelen werden aangekocht door de Staat maar de kapel bleef eigendom van de kerkfabriek.

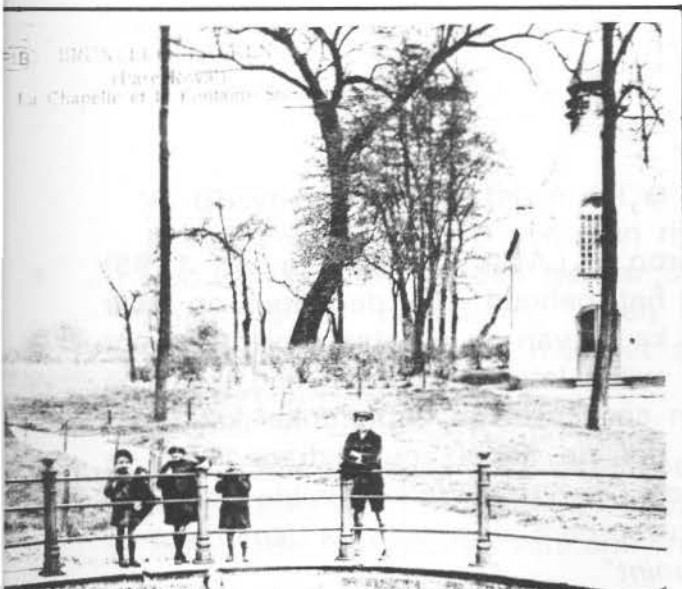
Op initiatief van de Eerwaarde Heer Deken van Laken kregen twee orthodoxe priesters die in de gemeente gehuisvest waren, Jean François en Julien Vander Elst, de toestemming van de kerkfabriek om een kleine parochie te stichten. Twee plaatsen werden in aanmerking genomen, het koor van de oude Onze-Lieve-Vrouwekerk dat zich binnen de omheining van het kerkhof bevindt en de Sint-Annakapel. Rekening houdend met de voor- en nadelen van beide plaatsen viel de uiteindelijke keuze op de Sint-Annakapel. Op dat ogenblik verkeerde de kapel in volledige staat van verwaarlozing. Het project werd in grote mate verwezenlijkt door de aanmoedigingen van Koning Boudewijn. De orthodoxe Sint-Annaparochie wordt bediend door de Russisch-orthodoxe kerk van Brussel. Het betreft hier een Belgische gemeenschap samengesteld uit Franstalige en Nederlandstalige gelovigen. Het oorspronkelijke akkoord, in 1973 gesloten, werd vernieuwd in 1986. Julien Vander Elst stierf in 1989 op kerstdag. De traditie bleef gehandhaafd en elke zondag om 10 uur wordt er nog steeds een mis gelezen in de Sint-Annakapel. Bijzondere diensten worden gecelebreerd met Pasen en op Kerstdag.

Ondanks het intense verkeer dat nu in de onmiddellijke omgeving de rust verstoort blijven het kleine kapelletje en dit bijzondere hoekje van het openbare park van Laken ontegensprekelijk een zekere charme behouden.

G. Vanden Bussche
Vertaling : L. Candau

Illustraties

1. De vijf wondenfontein en de Sint-Annakapel
2. De rozet, de witmarmeren plaat en het bekken van de vijf wondenfontein
3. De Sint-Annakapel

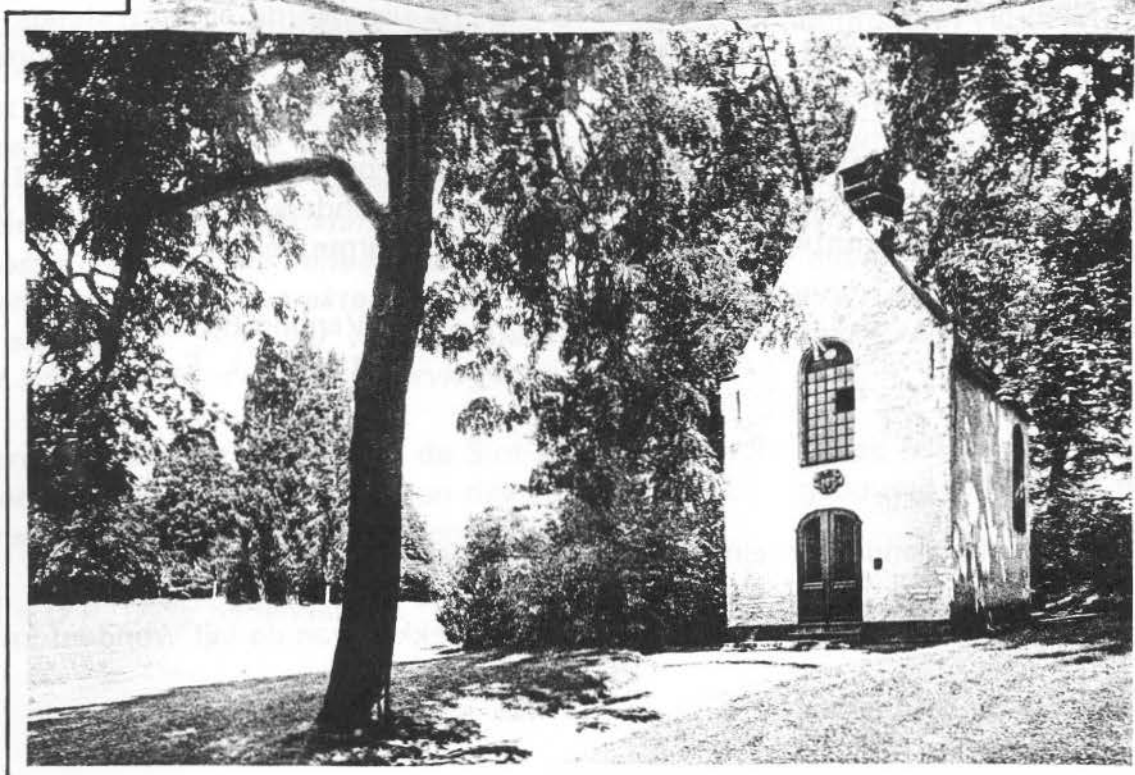
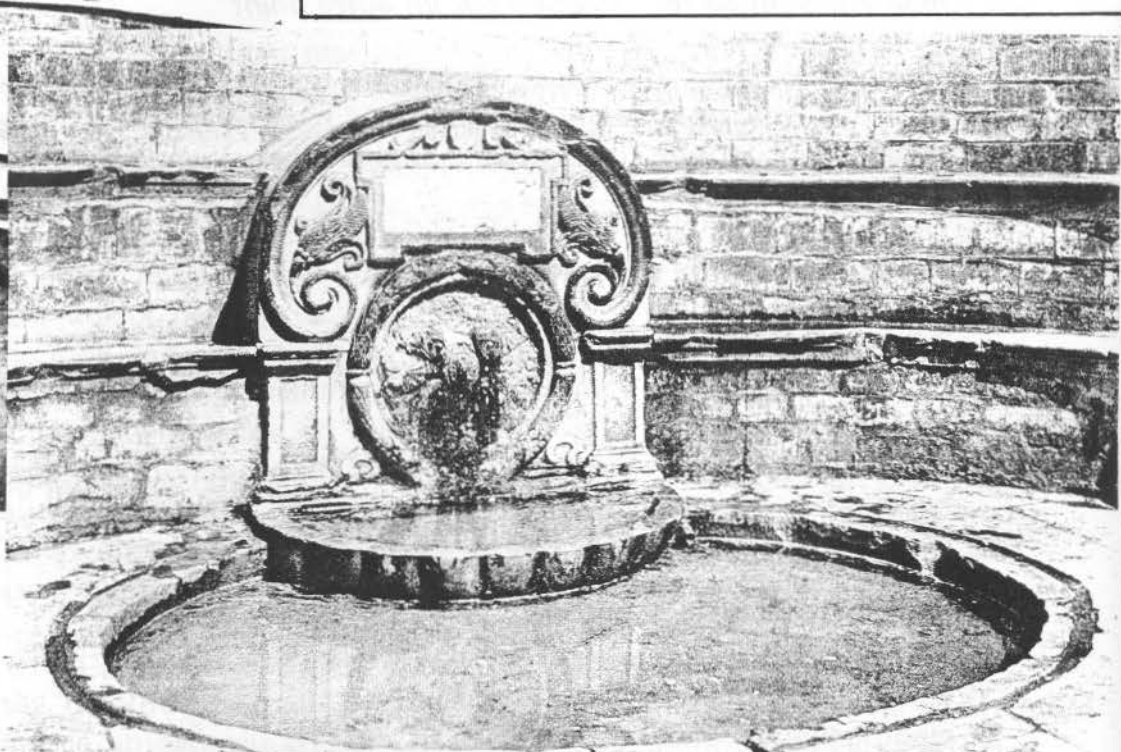

- 12 -

1

2

3

ER ZITTEN BLOEMEN IN LAKENSE STRAATNAMEN ... OOK KRUIDEN EN BOMEN

(vervolg)

Een tweede Lakense wijk die in aanmerking komt voor florale namen is de buurt van de *De Wandstraat*. Deze wijk grenst aan Strombeek-Bever en Vilvoorde door de Romeinsesteenweg, aan Neder-over-Heembeek, aan het Koninklijk Domein en aan het openbare park waardoor ze is afgesneden van de rest van Laken. Hier hangt niet de sfeer van de wijk *Verregat*, die we in een vorig nummer beschreven hebben. Hieronder twee afbeeldingen van deze Verregatwijk.

Het gebied rond de *De Wandstraat* is groter en veel recenter van datum. Het nog landelijke Laken werd hier doorsneden met mooie lanen in de tijd na de Tweede Wereldoorlog, vóór en na de Wereldtentoonstelling 1958 en nog later. Toch zijn hier nog reminiscenties aan vroegere tijden te bespeuren. De *De Wandstraat* met de Demanetstraat en de Sint-Annastraat, die alle uitmonden op de Romeinsesteenweg, zijn de oude wegen van Brussel naar Grimbergen-Vilvoorde. De Beisegemstraat, de Kasteel Beyaerdstraat, de Kruipweg, de Lombartzijdestraat en de Balsamienstraat getuigen van de jaren twintig en dertig, met hier en daar nog wat landelijke sfeer eigen aan Neder-Over-Heembeek.

De Lakense historicus Arthur Cosyn wijdde in zijn "*Laeken, ancien et moderne*" een korte rubriek aan de Romeinsesteenweg. We verplaatsen ons naar 1904. Hij had vastgesteld dat dit gebied té zelden werd gekozen voor een zondagse uitstapje ... "*le hameau du Mutsaerd, dont les maisonnettes aux toits rouges, joliment groupées autour d'un moulin, festonnent les hauteurs du Hoogste Veld*" (in de 16e eeuw al *het hoochste stuck van Brabant* geheten). En verder ... "*Le coup d'oeil frappe aussi par le contraste entre les paysages : d'un côté s'entassent les innombrables constructions où grouille la fourmilière bruxelloise, et partout ailleurs s'étendent, sous le grand ciel, des champs plongés dans une douce somnolence, dans une paix sereine, et déployant de loin en loin déclivités verdoyantes ou dorées, suivant la saison*".

In zijn lijst van de Lakense straatnamen in hetzelfde boek heeft hij de straten opgedeeld in zes categorieën, naar gelang de hoogte van de geheven straatbelasting. De *De Wandstraat* staat in de 5de klasse vermeld. Dit bewijst dat de bewoners weinig straatbelasting moesten betalen. Overigens is deze vermeld als enige straat van het hier besproken gebied. Cosyn opperde de wens dat de straatnamen zouden worden gehaald ofwel uit de plaatselijke geschiedenis, ofwel uit de oude topografie.

We gaan ook hier op verkenning en zoeken uit of de vroede Brusselse vadersen zich hebben laten leiden door een thema.

Aan de kruising met de *De Wandstraat* slaan we de *Pagodenlaan* in, die we – dalend – richting Zenne/Willebroekkanaal zullen volgen tot bijna aan haar eindpunt. Op de *Pagodenlaan* komen acht zijlanen uit of kruisen haar. Zeven daarvan dragen een straatnaam uit de plantenwereld.

De Amarantlaan. (Amarantus L. Fam. Amaranthaceae).

Een plantenfamilie verwant met de Chenopodiaceeën of Ganzevoetachtigen waartoe onze bieten horen. Ze is echter geen authentieke plant uit onze gewesten. Misschien afkomstig uit Zuid-Amerika waar er ongeveer 140 inheemse soorten amaranten te vinden zijn. Bij ons zijn het sierplanten, die al elders in de tropische en subtropische wereld bekend waren vóór onze jaartelling.

Verscheidene soorten vindt men in tuinen of verwilderd. De *Kattestaart* (*Amarantus caudatus*) kan gebruikt worden als borderplant of oeverplant in tuinen. Heeft lange, hangende purperen staarten, bloeiend op de ca 1 m hoge plant. Zij sierde reeds de tuinen van onze voorouders.

De *Amarantus retroflexus*, *Papegaalkruid*, 20 tot 90 cm, komt op bouwland en wegkanten vrij algemeen voor in Nederland en België. De *Amarantus viridis* L. of *Kleine majer* is eerder zeldzaam in akkers en tuinen in onze gewesten.

De *Araucarialaan*. (Fam. *Araucariaceae*).

Deze kegeldragende naaldboom komt oorspronkelijk alleen in het Zuidelijke halfmond voor. De medicus Menzies van de Vancouver-expeditie (1791-1795) bracht de zaden die hij had achtergehouden tijdens zijn diner met de onderkoning van Chili naar Europa waar ze als dessert werden opgediend. Arauco is de naam van het regenrijke district in het Zuiden van Midden-Chili waar in het gebergte wouden van araucaria's bestaan. De naalden zijn plat, hard, schubvormig en stekelig, op stam en takken in spiralen geplaatst. Bepaalde soorten in Zuid-Amerikaanse wouden leveren goed bouwhout op. Een vrij groot aantal soorten komt in botanische tuinen voor, sommige ook bij particulieren want zij zijn winterhard. Ook bekend als cultuurplant is de *tafelen* (*Araucaria excelsa*) die geschikt is als kamerplant.

De *Papenhoutlaan* (avenue du Fusain).

(*Euonymus europaeus* L. Fam. *Celastraceae*. *Kardinaalshoed* of *kardinaalsmuts*. *Papenmuts*. *Euonymus* of ook *Evonymus*).

Zeer gevaarlijk taai boompje omdat alle delen giftig zijn (zelfs bij het aanraken van het verse houtzaagsel kan men zich onwel voelen). Men moet kinderen wijzen op het gevaar van de mooie bonbonroze vruchten, waarvan de vorm herinnert aan een "muts". Reeds in de Oudheid kende men er het giftig karakter van. Men gebruikt de vrucht enkel op medisch voorschrift tegen schurft, zweren, luisziekte en leveraandoeningen. Verkoold papenhout levert houtskool op dat gebruikt wordt als tekenmateriaal (*un dessin au fusain*). De *Euonymus fortunei* wordt gekweekt in potten en bakken omwille van de kleur van het blad. Komt voor in heggen en bosstreken. Is vrij algemeen aanwezig in de Belgische kalkstreek en in Lotharingen. Het *papenhout* is de naam van het hout van de kardinaalsmuts : en in het van Dale-woordenboek haalt men aan: *hebben niet alle varensgezellen gedroomd van een landhuis met paepenhout omzet* (J. Vriamont), wat ons al meer zegt over het gebruik van het kruid. Het woord *papen* vindt men ook in *papenbloem*, *papenkruid*, *papenstoel* voor paardebloem; *papenschoen* voor de orchidee *Venusschoen*; *papenstoel* staat ook voor witte champignon. Het woord "paap" is een schimpwoord voor "pausgezinde".

De *Eslaan* (avenue du Frêne).

(*Fraxinus excelsior* L. Fam. *Oleaceae* - Olijfachtigen). Gewone es.

Pluimes / Bloemes (*Fraxinus ornus*) gebruikt in tuinen en parken wegens de witte bloemen in pluimen in de meimaand. De gewone es die 40 meter hoogte bereikt is, evenals de eik, meestal laat met bladeren bedekt (juni). Staat in vlakten, heuvels en dalen langs rivieren met vruchtbare aanslibbingen en in bossen. Vrij algemeen verspreid. De schors is glad en grijsgroen van kleur. Het hout laat zich gemakkelijk polijsten. Het wordt gebruikt voor stelen van werktuigen, ladders, tennisketters, bogen en koetswerk. Essen worden derhalve vaak aangeplant nabij kastelen of boerderijen wegens nuttige aanwending van het hout.

Opgemerkt zij dat vanuit het verlengde van de *Eslaan*, met name in de *Beizegemlaan* de doodlopende *Bremweg vertrekt* (Chemin des Genêts). *Sarothamnus scoparius*. Fam. *Papilionaceae*. Vrij hoge struik met goudgele bloemen, groeiend op kalkarme grond en spoordijken. De *Genista tinctoria* of *Verfbrem* en de *Genista germanica* of *Duitse brem*, vindt men echter in bossen en heiden langs rivieren. Misschien werd aan beide laatste soorten gedacht bij de naamgeving. Beide heesters hebben eveneens gele vlinderbloemen. Nog in 1935, en dit volgens getuigenissen van oudere mensen, strekte zich aldaar het *Beizegembos* uit waar nu de *Beizegemstraat* loopt.

De *Pronkerwtlaan* (avenue du Pois de Senteur).

(*Lathyrus odoratus* L. Fam. *Papilionaceae* - *Vlinderbloemachtigen*).

Ook siererwt genoemd. Vermaard om de talloze gekweekte variëteiten. Is een populaire, eenjarige klimplant met vele bloemen in vele tinten behalve geel, die vanaf maart beginnen te bloeien. Er zijn laagblijvende en hogere soorten, die in tuinen en bloembakken worden gekweekt. De *veldlathyrus* met gele bloemen in trosjes groeit in bossen, kreupelhout, weiland in geheel ons land.

De *Braambosjeslaan* (rue des Buissonnets).

Van de *Rubus* bestaan verschillende soorten, waarvan de *Rubus fruticosus* het meest bekend is als de *Bosbraam* of afgekort *Braam*. Is een struikachtige plant, tot 2 m hoog, houtig, geheel met stekels bedekt. In bossen, wegkanten, heggen aan te treffen. Zeer algemeen verspreid. Bloeit van juni tot augustus in witte en roodachtige trossen. De vrucht, de braambes, is zwart; in de Franse taal bekend als *Mûre sauvage* of *mûron*. De struik heet dan *Ronce à mûrons*. Spreekt men van een *Braambos*, dan : *Buisson de ronces*. Het gaat hier om braambosjes, die stellig aanwezig waren in het *Mutsaerdgebied*.

De *Olmkruidlaan* (rue de la Reine des Prés).

(*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim / *Moerasspiraea* Bloeiende olm of *Olmkruid*. Fam. *Rosaceae*).

"*Reine des Prés*" is bekend als *Moerasspierstruik* (*Spiraea ulmaria*). Plant met witachtige, welriekende bloemen, van 60 tot 150 cm hoog, groeiend in vochtige gronden, waterkanten, moerassen in Europa, behalve in het mediterrane gebied. Bevat salicyl (aspirine); vandaar aangewend tegen reuma. Moet vers gebruikt worden en zeker nooit gekookt.

In een partiële evaluatie stellen we vast dat bijna alle besproken soorten eertijds tot de oorspronkelijke biotoop van ons gebied behoord kunnen hebben.

Wat verder links – en nu bevinden we ons in Neder-Over-Heembeek, wat in het straatbeeld niet zichtbaar is – ontmoeten we de *Balsamienstraat* die we volgen; vervolgens slaan we links de *Warandeveldstraat* en rechts de *Lombartsijdestraat* in, om langs de *Kasteel Beyaerdstraat* op de *Kersenhoek* uit te komen (indien we te voet zijn). Zoniet dan rijden we tot de *Weilandstraat* en volgen deze in opwaartse richting.

We keren even terug naar de *Balsamienstraat*.

Beter zou hier gestaan hebben : *Balsemien*. Als we de naam lezen, *Impatiens* sp. L. Fam. *Balsaminaceae*, dan zien we de invloed uit het Latijn. De naam *Balsemien* heeft niets te maken met "balsem", misschien wel met "ballein", nl. het Griekse woord voor "slingeren" en "semen", Latijn voor zaad. De *Impatiens* L.- soorten worden *Springzaad* genoemd, omdat de vruchtkleppen zich oprollen en de zaden wegspatten als de rijpe vrucht aangeraakt wordt. Balsemien of *Vlijtig Liesje* wordt gekweekt als tuin- en kamerplant. Gedijt het best op beschaduwde gronden. Wordt in parken veel gebruikt wegens de witte of rozerode bloemen. De *Impatiens noli-tangere* of *Springzaad* met 3 cm grote gele bloempjes is goed vertegenwoordigd in Brusselse parken. De tot 2 m hoge Reuzenbalsemien met roze bloemen, verwilderd tegenwoordig in Europa, komt uit India en het Himalaya-gebergte. De lage huizen nr. 30 en 32 zouden beschermd moeten worden. Overigens ook nog andere in deze buurt als historische getuigen.

Kersenhoek (Coin des Cerises) : (naambord en "hoek" onvindbaar).

Meerdere variëteiten stammen af van de wilde kerselaar (*Prunus avium* L. Fam. *Rosaceae*), zowel de zwarte kersen als de meer heldere krik. Andere zijn gegroeid uit kruising van de wilde kerselaar en de Morellenboom met zure kers (*Prunus Cerasus*), die in de Oudheid vanuit Azië in Europa werd ingevoerd. De vrucht is weinig voedzaam, maar rijk aan vitamine A en verscheidene vitaminen B. De pit is giftig. Goed om te consumeren door reumalijders. Vers kersenmoes te gebruiken als energie vergrotend masker op het aangezicht. Aftreksel van kersen werkt urineafdrijvend. In de jaren '20 stond, naar wat we vernamen uit een mondelinge getuigenis, op de Kersenhoek een ruime villa met een grote kersenboomgaard.

Nu terug naar de *Versailleslaan* om in de *Bonekruidlaan* (avenue de la Sarriette) te belanden. Hier zijn we opnieuw in Laken. Rechts komen we voorbij de *Haagwindenlaan* (avenue des Liserons), de *Lenteklokjeslaan* (avenue de la Niveole) die de *Stalkruidlaan* (avenue de la Bugrane) kruist.:

Bonekruidlaan. (*Satureia montana*. Fam. *Labiatae*).

De *Satureia hortensis* of *Bonekruid* is een geurig kruid dat in de keuken toegevoegd wordt bij het bereiden van tuinbonen en aardappelen. De naam Bonenkruid wordt ook gegeven aan veevoeder, bestaande uit bonensoorten en haver door elkaar gemengd. De *Satureia montana* is een boompje van 40 cm hoog uit het Middellandse Zeegebied, zeer geurig met kleine en vale bloemetjes. Gewaardeerd kruid met antibioticawerking die de spijsvertering verbetert van adellijk wild, zoals fazant. Beter te bewaren als een bosje dan in poedervorm.

Haagwindenlaan. (*Convolvulus sepium* L. Fam. *Convolvulaceae*).

Klimplant die zich in hagen, afsluitingen en hoge planten omwindt, vandaar : convolvulus; haagwinde. Draagt zeer decoratieve witte, trechtervormige bloemen. Algemeen in België langs heggen en struikgewas. Gezocht omwille van laxatieve werking en zelfs, in de Middeleeuwen door de Arabieren tegen geelzucht.

De Lenteklokjeslaan, (*Leucojum vernum*. Fam. *Amaryllidaceae*).

Bij ons uiterst zeldzaam in het wild te vinden, maar wel op moerassige plekken. Zeer verwant met het sneeuwkllokje (Sneeuwkllokjesstraat in wijk Verregat). Geurende plant van ongeveer 0,50 m hoogte en met schermen van 3 à 7 hangende witte klokjes. De zaadjes bevatten suikerhoudende cellen die mieren lokken en daardoor voor zaadverspreiding zorgen.

De Stalkruidlaan, (*Ononis* L. Fam. *Papilionaceae*, *Kruipend stalkruid.* *Ononis repens* L.).

Stengels liggend; onderaan wat houterig; roze bloemetjes. In België voorkomend in de duinen en in de kalkstreek. *Kattedoorn.* *Ononis spinosa* L. Fam. *Papilionaceae*. In het Frans : *Arrête-boeuf*. Houtige, stevig gedoornde stengel. Groeit in Nederland langs rivieren, maar zeldzaam in België langs wegen, braakliggende akkers of in het zeegebied. De ezels grazen ze graag af, vandaar de wetenschappelijke naam (onos=Grieks voor ezel), maar de dieren kwetsen zich aan de doornen. Overigens, de wortels blokkeerden de ploegen en dus ook de os (arrête-boeuf). Het was gebruikelijk in de Middeleeuwen en tijdens de Renaissance om de op wijn getrokken schors aan te wenden tegen niersteentjes, voor toename van urine, verlichting van zweren. De Griekse arts en plantkundige Dioscorides wist dit ook al omstreeks het begin van onze jaartelling, blijkens zijn toonaangevende kruidenboeken.

We naderen de *Wilgendreef* (Drève des Saules).
(*Salix alba* L. Fam. *Salicaceae*). Deze straat heeft een ingangshekken.

Boom van 6 tot 25 m hoogte. Komt voor in de vochtige streken. Is eigen aan de Brabantse streek. De bloemen zijn goed gekend als donzige katjes. Merkwaardig voor deze bomen is het feit dat de ene enkel mannelijke katjes dragen die vitamines bevatten (geel bij rijping wegens de pollen), en de andere de vrouwelijke katjes die vruchtbeginsels vertonen (groengrijs bij rijping).

Er bestaan ongeveer 200 soorten wilgen. Sinds de Oudheid al gebruikten de geneeskundigen de helende kracht van de wilgen : de bladeren tegen slapeloosheid en de schors als koortswerend middel. Later, dankzij de evolutie van de scheikunde is gebleken dat die koortswerende actieve stof kon worden afgezonderd. Dan pas ontving die stof een wetenschappelijke benaming, *salicyl*, geïnspireerd door de Latijnse naam *Salix*, door ons beter gekend onder de naam aspirine.

We komen opnieuw aan de Pagodenlaan, waar ons vertrekpunt was.

Het is wel treffend dat de hierboven besproken straatnamen bijna alle genoemd zijn naar eigen streekplanten. Meestal zijn ze inheems, soms ingevoerd maar toch goed aangepast. Ze herinneren aan het landelijke leven rond de Mutsaard en de Wannekouter dat geheel verdwenen is. Autoriteiten, die belast zijn met de naamgeving van straten en lanen, kunnen hun bijdrage leveren aan de heemkundige geschiedenis van hun gemeente. Arthur Cosyn had het bij het rechte eind.

Biologisch advies :
C. Pourvoyeur
Verwerking : H. Verstraete
(wordt vervolgd)

Nota van de redactie

Hierna moest normaal een bladzijde volgen met de illustraties van in het artikel genoemde planten en bloemen. Per ongeluk werd deze bladzijde ingelast na het eerste artikel over hetzelfde onderwerp in LACA Tijdingen jaargang 9 – nummer 2 - december 1997 – bladzijde 8, waarvoor onze verontschuldiging.

LACA, OOG IN OOG MET DE HEILIGENBEELDEN AAN DE ONZE-LIEVE-VROUWEKERK VAN LAKEN

Door Leon Candau (hagiografie) m.m.v. Joris Dillen (beeldhouwers)
(5de vervolg)

Beknopte inleiding

In de huidige aflevering worden twee figuren behandeld die deel uitmaken van de reeks missionarissen die de geschiedenis zijn ingegaan als "*de voornaamste apostelen der Nederlanden*". Na Sint-Amandus en Sint-Eligius, die in een vorige publicatie besproken werden, vullen we deze lijst aan met Sint-Au(t)bertus en Sint-Hubertus. Ook Sint-Lambertus, bisschop van Maastricht van 670 tot 705, moet tot de reeks van beroemde geloofsverkondigers gerekend worden. Hij werd door misdadigers in zijn verblijfplaats in Luik gedood. Sint-Lambertus komt om onbegrijpelijke redenen niet voor op de voorgevel van de Lakense Onze-Lieve-Vrouwekerk, doch wel een minder bekende figuur, namelijk Sint-Au(t)bertus. Sint-Hubertus nam de fakkel over van Sint-Lambertus en vestigde een definitieve bisschopszetel in Luik. Een volgende maal wordt deze glorierijke lijst afgesloten met twee Angelsaksische zendelingen die zich met het missiewerk, de reorganisatie van de Kerk in het Frankische Rijk en ook met de bekering van de Germanen in het Oosten van Europa intensief bezig hielden, een reusachtig werk zoals verscheidene geschiedschrijvers hebben opgemerkt.

SINT-AU(T)BERTUS (nr.5 op het schema van de heiligenbeelden)

Wat deze heilige betreft is er zeer weinig literatuur terug te vinden. Hij behoorde tot de naaste familie van koning Dagobert en droeg de monnikspij in Luxeuil vooraleer van 633 tot omstreeks 670 het ambt van bisschop van Kamerijk uit te oefenen. Hij bevorderde de geloofsverkondiging en de bouw van kloosters in Henegouwen en Vlaanderen. In het bisdom Gent wordt hij nog steeds vereerd.

Regionale wetenswaardigheden

We ontdekten ook nog een legendarisch verhaal dat een verklaring oplevert voor het feit dat Sint-Au(t)bertus door de bakkers als patroonheilige vereerd wordt. In het Henegouwse beweert men dat de heilige man eertijds als kluizenaar in de omgeving van Doornik verbleef en in zijn eenzame verblijfplaats brood bakte. Dagelijks liet hij zijn ezeltje, onbegeleid, een aantal broden naar de stad brengen. Het dier, door de voorzienigheid geleid, kwam 's avonds terug en steeds was de beurs die het om de nek droeg rijkelijk met aalmoezen gevuld. Op die wijze verwierf Sint-Au(t)bertus de nodige fondsen om gedurende lange tijd aan de armen het zo noodzakelijke dagelijkse brood te verschaffen... Is het verhaal niet waar dan is het toch een mooie poging om deze figuur te loven en te eren !

Beeldhouwer Geo Verbanck voegde volgende attributen toe aan de afbeelding van Sint-Au(t)bertus : staf, mijter en bisschopskleed verwijzend naar het geestelijke ambt dat hij in Kamerijk bekleedde. Hij verwerkt in de sokkel de afbeelding van een lam maar een verwijzing naar dit symbool hebben wij niet teruggevonden.

L. Candau

De beeldhouwer van Sint-Au(t)bertus in Laken

Geo Verbanck

(Gent 28.2.1881 - Aartselaar 11.12.1961)

Geo (officieel Georges) Verbanck volgde lessen aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent en in Brussel (bij Charles Van der Stappen - zie over deze kunstenaar LACA Tijdingen december 1989).

Van 1925 tot 1941 was hij leraar aan de Gentse Academie voor Schone Kunsten.

Eclectisch beeldhouwer die wereldberoemd werd door zijn standbeeld van de gebroeders Van Eyck (brons - naast de Sint-Baafskathedraal in Gent).

Van hem zijn talloze werken in musea en op publieke plaatsen te vinden. Zo o.m. :

In het Brusselse :

- (nog) in Laken :

- Groot eeuwfeest "paleis" :
 - De Kunsten (steen - eerste werk van rechts naar links, na het hoekbeeld - (zie LACA Tijdingen van maart 1995).
- Kerkhof (boven op de galerij 30A) :
 - Grafmonument van Josse Van Hoorick (brons).

- In Brussel :

- Koninklijke Musea voor Schone Kunsten :
 - Jonge-meisjedorso (hout - 1929).
- Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten :
 - Buste van academicus en architect Valentin Vaerwijck (brons).

Elders in het land :

- In Antwerpen :

- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten :
 - Vrouwenbuste (marmer - 1924).

- In Dendermonde :

- Aan en in Gerechtshof (aan de gevel, in de wandelzaal en de zittingszaal) :
 - Meerdere decoratieve sculpturen (samen met Oscar Sinia).

- In Gent :

- Aan de Sint-Baafskathedraal :
 - Gebroeders Van Eyck (zie hierboven).
- In het Museum voor Moderne Kunst :
 - Orpheus (hout - 1910).
 - Meditatie (brons - 1922).
 - Cyriel Buysse (brons - 1929).

- Zittend kind (brons - 1937).
- De Verlatene (marmer).
- Naar het leven (brons - 1939).
- Torso van danseres (marmer - 1939).
- Aan het fronton van het Gerechtshof :
 - Het Gerechtigheidsstafereel (brons)
- Aan het Provinciehuis : (Gouvernementstraat) :
 - Symbolen van de Provincie Oost-Vlaanderen, Gent en de belangrijkste steden van deze provincie. Ook van de Schelde (schipper met zeilschip) en de Leie (jonge vrouw met visserssloep).
- **In Leuven :**
 - Stedelijk Museum :
 - Vrouw met sjaal (witte marmer).
 - Aan de stadsschouwburg :
 - Orpheus, Pan, de Muziek der Oudheid, de Minnedans en de Rondedans.
- **In Luik :**
 - Musée de l'Art Wallon :
 - Herinnering (steen - 1951).
- **In Oostende :**
 - Gebouw van de Regie voor Maritiem Transport (naast het station van Oostende) (steen) :
 - Boven zijportaal :
 - Kindje met vissen.
 - Boven hoofdportaal :
 - Vlaamse leeuw, visser en jonge vrouw, gelijkaardig aan de beelden van het Provinciehuis in Gent.
 - Wapenschilden van Oostende en Dover.
- **In Orval (abdij) :**
 - De stichters van de orde van Cîteaux (steen).
 - Levensgrote Christus (lindehout).

Hij maakte ook medailles. Er werden medailles van hem geëxposeerd tijdens de tentoonstelling "De Medaille in België van 1951 tot 1976" in de Koninklijke Bibliotheek (december 1980 / januari 1981).

Hij was lid van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten.

Geo Verbanck wordt in alle biografische woordenboeken en naslagwerken vermeld.

J. Dillen

SINT-HUBERTUS (nr. 1 op het schema van de heiligenbeelden)

Een vita uit de twaalfde eeuw vermeldt volgende bijzonderheden. Vermoedelijk werd hij geboren omstreeks 655. Op jeugdige leeftijd bekleedde hij een ereambt aan het hof van koning Theodoric III in Parijs en werd er zelfs tot paltsgraaf benoemd. Nadien was hij de vertrouweling van Pepijn van Herstal en bekleedde hij het ambt van opperhofmeester aan diens hof. Hij leidde een zeer werelds leven en huwde met Floribane, dochter van de graaf van Leuven. Zijn zoon werd later, net als hijzelf, tot bisschop van Luik gewijd.

Kort na de dood van zijn echtgenote werd hij op wonderbare wijze door de genade getroffen. Tijdens een jachtpartij, op Goede Vrijdag, ontmoette hij diep in de bossen (omgeving van Saint Hubert ?) een hert dat een kruis meedroeg in het gewei. Nadat hij zich vervolgens uit de wereld had teruggetrokken ging hij bij Sint-Lambertus om geestelijke leiding vragen en na grondig onderricht in de gewijde wetenschap verhieft Sint-Lambertus hem tot het priesterschap. Toen Lambertus de marteldood gestorven was volgde Hubertus hem op. Omstreeks 700 bevond hij zich in Rome waar hij door Paus Sergius tot bisschop gewijd werd. Hij verplaatste zijn zetel van Maastricht naar Luik in 718. Van 705 tot 727 doorkruiste hij gans Taxandrië (de Kempen), Brabant en de Ardennen om overal het geloof te verkondigen. Toen hij op missietoelt was in Leuven en in Heverlee een kerk inwijdde overviel hem een kwaadaardige koorts waaraan hij kort daarna in 727 in Tervuren bezweek.

Volgens de kerkelijke kalender wordt zijn naamfeest op 3 november gevierd.

Regionale wetenswaardigheden

In een nog oudere vita (vita Sancti Huberti, geschreven door een van zijn leerlingen) wordt uitvoerig vermeld dat deze heilige in Fura (Tervuren) stierf en dat zijn lichaam naar Luik werd vervoerd waar het begraven werd. Waarschijnlijk beschikte Hubertus over een woning in Tervuren waar hij verbleef als hij in de streek kwam evangeliseren. Hoe dan ook, onmiddellijk na zijn dood is er een Sint-Hubertuscultus ontstaan in Tervuren. Mannen, vrouwen en kinderen kwamen hem vereren en bewenen op zijn sterfbed, en toen zij vernamen dat hij in 742 zalig verklaard werd is het niet uitgesloten dat in Tervuren, op de plaats waar hij gestorven was, een kapel werd opgericht. Deze kapel ontstond juist buiten de dorpskom, niet ver van het kasteel waarvan de tijd nu alle sporen heeft uitgewist.

Gegroeid uit een Romeins hof, vlakbij de samenvloeiing van Maalbeek en Voer, ontstond in latere eeuwen een waterburcht die door hertog Hendrik I werd gebouwd, op de grondvesten van een eerder verwoest kasteel. Steeds wisselende vorsten die over onze streken heersten hebben de burcht verfraaid, volledig hersteld na verwoesting of vernieuwd.

Zo Albrecht en Isabella die ook de primitieve Sint-Hubertuskapel, gewijd en opgedragen aan de jagersheilige, lieten vernieuwen in 1607 door de bouwmeester Wensel Couberger. Toen Jozef II het intussen weer meermaals gewijzigde bouwwerk met de grond liet gelijk maken bleef de kapel als bij wonder gespaard. Zij bestaat heden nog.

Wat de Tervureense Sint-Hubertuscultus betreft kan hier nog aan toegevoegd worden dat vóór de trappen van de Sint-Hubertuskapel de paarden gewijd worden na de plechtigheid op de weide, op de eerste zondag na 3 november van elk jaar. Regelmatig kan men dan een stoet van ongeveer 500 paarden zien.

Sint Hubertus is ook de patroonheilige van het bisdom Luik (ook van Augsburg – Duitsland). Tevens is hij de patroonheilige van de jagers, de metaalbewerkers en de slagers. De monniken van Saint-Hubert-en-Ardenne, een bedevaartsoord, bewaren sedert 825 zorgvuldig de geneeskrachtige sleutel die Sint-Hubertus op wonderbaarlijke wijze van Sint-Petrus ontvangen zou hebben.

Uit mijn eigen jeugd herinner ik mij, dat op 3 november in de Kempense regio, de mensen "*Huibjes*" bij de bakker kochten en die bij het ontbijt opaten. De bakkers lieten wel 's morgens heel vroeg deze zachte kubusvormige broodjes wijden door de dorpspastoor. Als kind hebben wij die broodjes met veel ontzag verorberd want er werd ons gezegd dat ze ons zouden beschermen tegen allerlei kwade koortsen ... Wellicht bestond dit gebruik nog op andere plaatsen ?

Beeldhouwer Adolphe Wansart heeft volgende attributen toegevoegd aan het beeld van Sint-Hubertus dat hij creëerde voor de gevel van de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Laken : mijter, staf en bisschopskleed, symboliseren het ambt dat de heilige bekleed heeft. Op de kazuifel bracht hij een hertenkop aan met een kruis in het gewei, verwijzend naar de wonderlijke ontmoeting die Hubertus te beurt is gevallen. De korenaren die ook de kazuifel versieren stellen vermoedelijk het vruchtbare bekeringswerk voor van de heilige. De plantenstengel met vruchten, die de heilige in de rechterarm omstrengelt verwijst waarschijnlijk eveneens naar de vruchten die zijn geloofsverkondiging heeft afgeworpen.

Adolphe Wansart heeft geen versieringen op de sokkel aangebracht.

L. Candau

De beeldhouwer van Sint-Hubertus in Laken

Adolphe Wansart

(Verviers 18.10.1873 - Ukkel 3.10.1954)

Hij was leerling aan de Academie van Luik als schilder. Won de Godecharle-prijs in 1893 met een tekening "*Dwalende Zielen*".

Omstreeks 1900 stapte hij over naar de beeldhouwkunst en volgde lessen aan de Academie van Brussel (bij Van der Stappen). Vanaf 1907 was hij actief als beeldhouwer in Brussel en Parijs.

Zijn beelden, opgebouwd met eenvoudige en geschematiseerde vormen, vertonen een grote soberheid en rust.

Hij heeft talloze werken in musea en aan openbare gebouwen. Zo :

In het Brusselse :

- **(nog) in Laken :**

- Bovenop de voorgevel van het grote eeuwfeest"paleis" van de Heizel :
 - Het Zeetransport (eerste beeld van links naar rechts - zie LACA Tijdingen van maart 1995).

- **In Brussel :**

- Koninklijke Musea voor Schone Kunsten :
 - Buste van de Spaanse professor Aznar Casanova.
 - Buste van de schrijver André Baillon (1875 - 1932).
- Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten :
 - Buste van Jules Bordet (1870 - 1961 Nobelprijswinnaar).
- Aan de rand van het Terkamerenbos (Braziliëlaan, nabij de Franklin Rooseveltlaan) :
 - standbeeld van de (door vele Vlamingen omstreden) historicus Henri Pirenne (1862 - 1935) (steen, 1978).

- **In Elsene :**

- Gemeentelijk museum :
 - Buste van Mevrouw Wansart (graniet 1930).

- **In Sint-Gillis :**

- Gemeentehuis :
 - De Openbare Veiligheid.

Elders in het land :

- **In Antwerpen :**

- Museum voor Schone Kunsten :
 - De dichter Fernand Crommelynck (1886 - 1970) (graniet - 1942).
 - Buste van schilder en graveur Claude Lyr (1916 -) (brons - 1930).
- Middelheim Openluchtmuseum :
 - Jongeling (brons).

- **In Gent :**

- Stedelijk Museum :
 - Borstbeeld van een vrouw (graniet).

- **In Luik :**

- Musée de l'art wallon :
 - La femme adultère (cement - vóór 1927).

- Palais des fêtes :
 - Expressieve bustes en het halfverheven "Industrie et Arts".
- Pont des Arches :
 - La Résistance des Liégeois contre les Bourguignons (steen).

Hij is ook medailleur. Nog niet zo lang geleden werden nog medailles van hem geëxposeerd in de tentoonstellingen :

- "Klein en Fijn, hedendaagse Belgische edelsteen- en snijkunst" (Nationale Bank van België december 1989 - januari 1990) : "Erasmus".
- "Kunstmedailles - Brussel, Hart van Europa" (Kredietbank 1991) : "Inhuldiging van de Noord-Zuidverbinding".

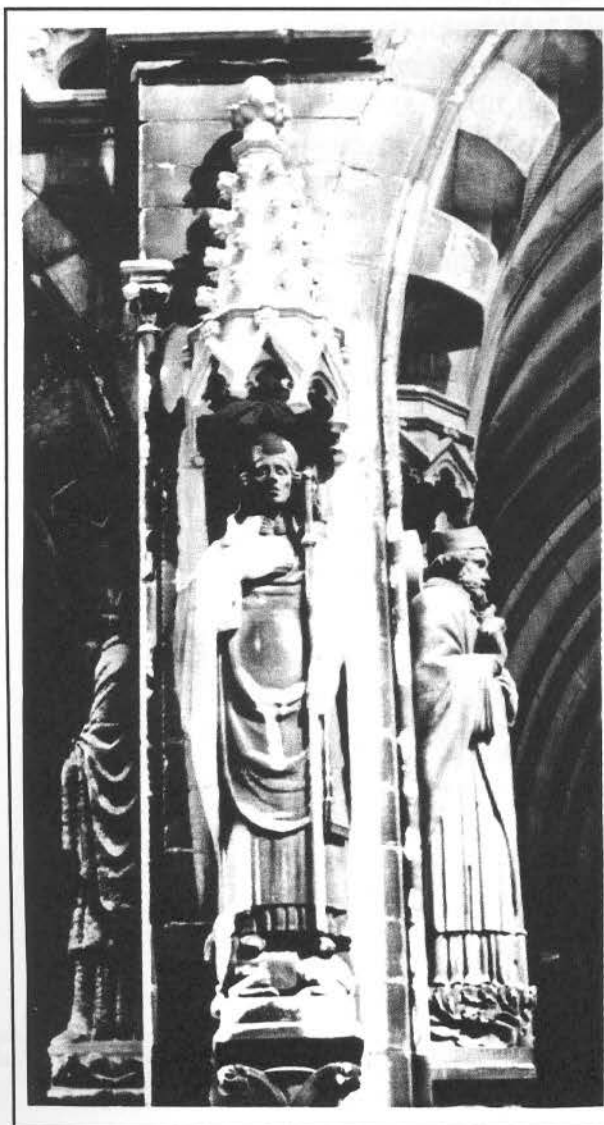
De (voormalige) Provincie Brabant bezat twee werken van Wansart (Dominicaan redt de Maagd) (Franse steen) - en een bronzen medaillon.

Hij exposeerde in het Openluchtmuseum Middelheim in 1950 en 1953.

Een straat in Ukkel draagt zijn naam.

Hij wordt in meerdere naslagwerken en bibliografische overzichten vermeld.

J. Dillen

SINT-AU(T)BERTUS

SINT-HUBERTUS

HET BIZARRE PAVILJOENTJE IN DE FINEAUSTRAAT

Een nieuwe kleuterschool

De nieuwe wijk die tot stand kwam na stedenbouwkundige ingrepen in de Emile Delvastraat, de Fineaustraat en de Victor Mabillesstraat, uitgevaardigd bij Koninklijk Besluit van 21 december 1903, zou voortaan "*Centrum Wijk*" genoemd worden.

Door de "*Lakense Haard*", de plaatselijke huisvestingsmaatschappij, werden plannen ingediend bij het gemeentebestuur om langs deze straten tal van nieuwe appartementsgebouwen op te richten.

De kinderen van de jonge gezinnen die zich daar kwamen vestigen moesten natuurlijk opgevangen worden en de gemeente besliste een nieuwe kleuterschool te bouwen op een terrein dat ze op die plaats bezat. Ze vroeg aan de gespecialiseerde architect, Henri Jacobs, de schetsen te tekenen voor de nieuwe school. Terloops zij opgemerkt dat Henri Jacobs de ontwerper was van de mooiste schoolgebouwen in het Brusselse. Hij zette zich onverwijld aan het werk maar had klaarblijkelijk de opdracht van het College niet goed begrepen : hij plaatste de school met een lange gevel langs de straatkant, hetgeen de gemeente vele bouwgronden deed verliezen en bijgevolg ook de bouwbelasting.

Hieruit volgde dat het gemeentebestuur de definitieve opdracht overhevelde naar architect J. Diongre, voor wie de besparingsdrift van de overheid niet in dovemansoren gevallen was. Diongre had reeds deelgenomen aan de wedstrijd, door de "*Lakense Haard*" uitgeschreven, voor de bouw van de huizen langs de nieuwe straten. Op die manier had hij lot 5 (Emile Delvastraat) en lot 8 (hoek Fineau- en Emile Delvastraat) in de wacht kunnen slepen.

De gemeente gaf J. Diongre de opdracht de plannen zo op te vatten dat de school maar een smalle gevel zou vertonen aan de straatkant (weinig belastingverlies) en zich in de diepte zou ontwikkelen.

Illustratie nummer 1 toont duidelijk aan dat de architect dit probleem op vernuftige wijze wist op te lossen. Hij verbond een smal dienstgebouw langs de straatkant met het achterliggende schoolcomplex in V-vorm. Zo ontstond een ruime speelplaats met in het midden een parkje waaraan een vijvertje en een kippenren werden toegevoegd. Gewoon geniaal ...

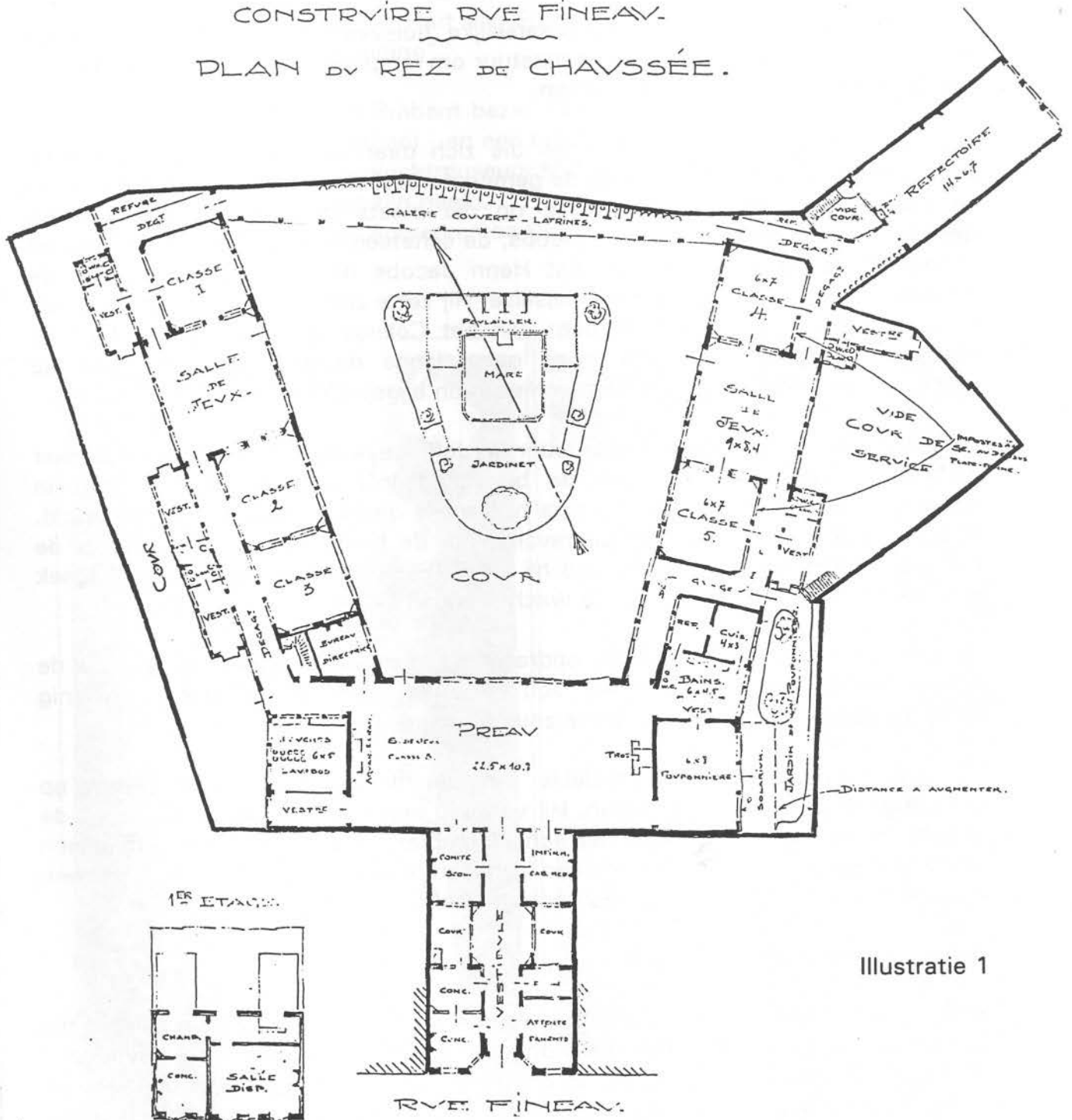
De school wordt niet gebouwd.

Nadat, op 17 april 1923, de directeur van de scholen aan de stadsarchitect zijn advies had uitgebracht (Laken werd ondertussen bij de Stad Brussel gevoegd – Wet van 30 maart 1921), nadat de architect zijn toelichtingen had gegeven en nadat een gunstig verslag aan het schepencollege werd overhandigd (wij zijn reeds in 1926 !), stelt het College tenslotte de uitvoering uit wegens de slechte tijden die in het verschiet liggen (zie dossier S.A.B., nummer 71936).

Een ander interessant idee

Vermits de school niet gebouwd werd bleef het terrein in het bezit van de stad
braak liggen tussen de huizen van de "Lakense Haard".

VILLE DE BRUXELLES (2^E DISTRICT). AVANT-PROJET DE JARDIN D'ENFANTS A CONSTRUIRE RUE FINEAV. PLAN DU REZ-DE-CHAUSSÉE.

Illustratie 1

ECHELLE : 0^m005 P.M.

DRESSÉ PAR L'ARCHITECTE D/SIGNÉ
SCHAEFFER, LE 15 MARS 1924.

Schaeffer
S.C.A.B.

Er was in die tijd een consultatiebureau voor zuigelingen, voorlopig gevestigd in de Richard Neyberghlaan, nummer 149. De voorzitter van dit bureau was Mevrouw Nagels, wier man directeur was van de brouwerij Artois. Zij diende op 5 april 1928 een aanvraag in om op voornoemd terrein een demontebaar paviljoentje te laten zetten. De bedoeling was dit paviljoentje te gebruiken als een nieuwe ruimte voor haar consultatiewerk. De naam van de architect echter wordt niet op het plan vermeld (zie illustratie 2).

Ze vroeg ook de vrijstelling van de te betalen bouwbelasting. Het college gaf zijn akkoord maar onderwierp het wel aan één voorwaarde : zodra de Stad Brussel het eiste zou het huisje zonder vergoeding worden afgebroken. Op 24 september van datzelfde jaar was het werk voltooid. Dit paviljoentje bestaat heden nog in de Fineaustraat nummer 19 .

De jaren gingen voorbij ... In 1950 werd mevrouw G. Grison, ook woonachtig in de Richard Neyberghlaan, op haar beurt voorzitter van het consultatiebureau. Er waaide een wind van vernieuwing : mevrouw G. Grison sprak architect J. Otten aan en vroeg hem de plannen te tekenen voor een gemoderniseerd paviljoentje. De man aanvaardde dit, tekende de plannen en diende ze in bij het gemeentebestuur. Hij heeft er nooit een ereloon voor gevraagd.

Niettegenstaande het plan aangaf dat de gevels in gele baksteen zouden opgetrokken worden meldde de voorzitter reeds in een brief van 27 januari 1950 dat haar voorkeur uitging naar een houten constructie, hetgeen strijdig was met de Brusselse bouwvoorschriften.

Nu is het zo, dat tijdens de oorlog het bestaand houten paviljoentje nooit onderhouden werd. Het lag er dus in 1950 zeer verkommerd bij en sommige delen begonnen tekenen van verrotting te vertonen.

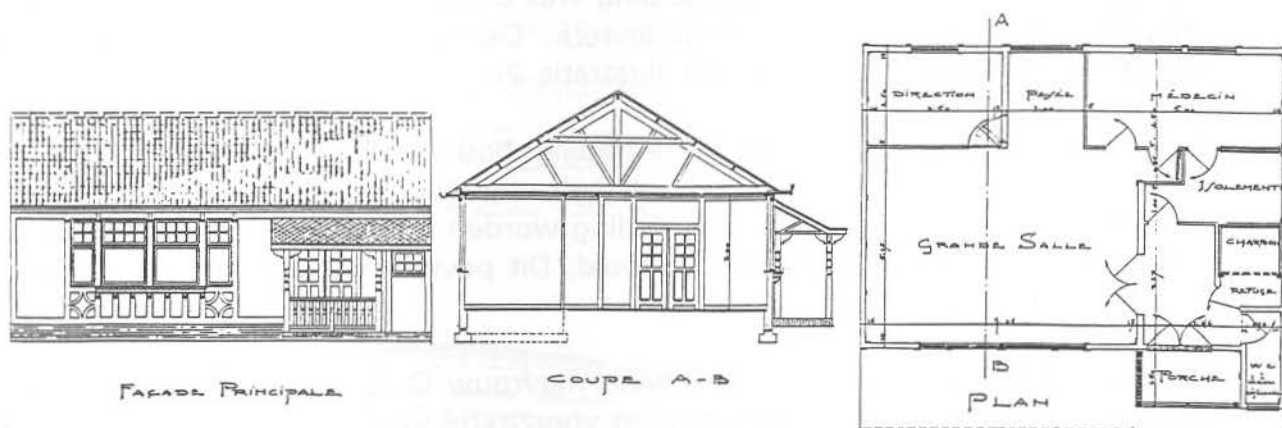
De bouwvergunning werd afgeleverd op 25 augustus 1950, maar het werk ontworpen door architect J. Otten werd gelukkig nooit uitgevoerd. Zoals de illustratie 3 aantoont was de gevelfactuur uiterst saai en zou zelfs storend op de onmiddellijke omgeving gewerkt hebben. Het oude paviljoentje werd dan maar aan een opknapbeurt onderworpen.

1989 : het paviljoentje bedreigd !

In 1989 droeg de Stad Brussel het kleine gebouw en de bijbehorende grond over aan de "*Lakense Haard*". Deze huisvestingsmaatschappij voor sociale woningen wenste de aanpalende woningen te renoveren. Zij diende een dossier in dat onder meer de sloping van het paviljoentje in het vooruitzicht stelde.

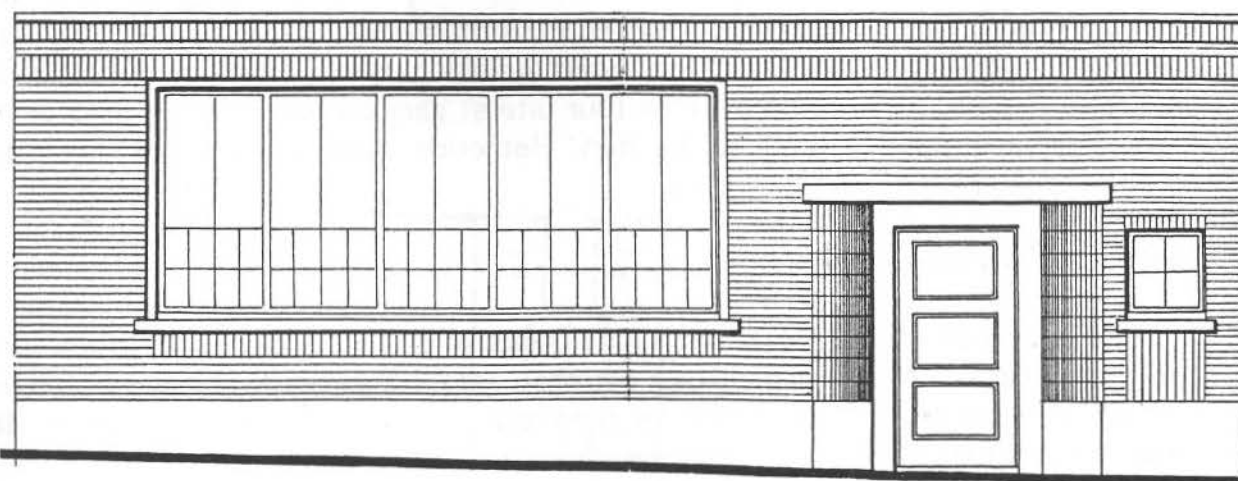
Bijna alle woongelegenheden in de Emile Delvastraat en de Fineaustraat die eigendom zijn van de "*Lakense Haard*" werden opgenomen in de lijst van het beschermd erfgoed. Van dit feit heeft de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen dankbaar gebruik gemaakt om zich heftig te verzetten tegen de afbraak van dit kleine maar toch historisch waardevolle gebouwtje waaraan Laken gehecht blijft.

Gustave Abeels

Paviljoentje, Fineaustraat, 19, zoals het voorzien was in de aanvraag van april 1928
S.A.B., T.P. 38374

Illustratie 2

Paviljoentje, gemoderniseerd door architect J. Otten,
nooit uitgevoerd
S.A.B., T.P. 59472

Illustratie 3

HET ONTDEKKEN VAN CONSTANTIN MEUNIER

In de studio van Nekkersdal bracht voorzitter Leon Candau op 5 december 1997 de kunstenaar Constantin Meunier tot leven. Dit thema had vroeger al het voorwerp uitgemaakt van een korte uiteenzetting die hij aan het Monument van de Arbeid gaf, voor deelnemers aan een wandeling, georganiseerd door KWB Laken. Leon Candau sprak met vurig élan over deze vergeten Brusselaar, die geen eigen straatnaam bezit in Brussel, maar wel een museum in de Abdijstraat en een naamplaat op zijn woonhuis in de Etterbeeksesteenweg.

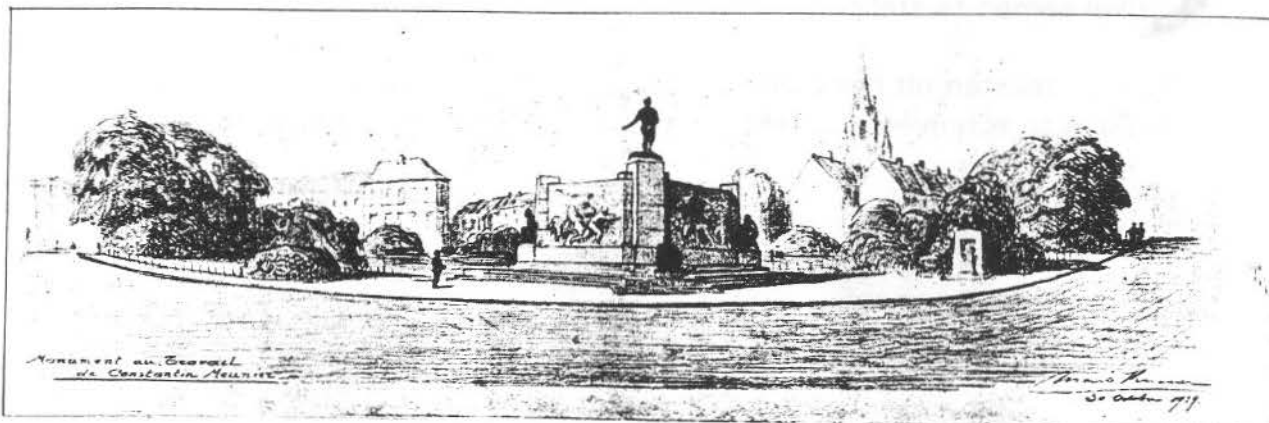
Spreken over Meunier (°1831) moet terecht beginnen met het schetsen van de jeugd van Constantin die eertijds in de Lakensestraat gewoond heeft. Daar aan voorbijgaan zou het sociale engagement van Meunier moeilijker vatbaar maken en dit werd door Leon Candau duidelijk gemaakt. Met een voor mij zekere verwondering legde spreker de nadruk op het schilderwerk van de kunstenaar, waarin Meunier het minst bekend is. Zowel religieuze taferelen als historiestukken vloeiden uit zijn penseel, al reeds met expressieve vormen en stevige lijnvoering. Maar, betoogde Leon Candau, stilaan kwam er omstreeks zijn veertigste een kentering met inhoudelijke belangstelling voor de realistische beweging. Daarbij legde hij zich toe op de verheerlijking van de Arbeid, na herhaaldelijke bezoeken aan havens en het Waalse mijngebied. Meunier werd daarin de Europese voortrekker in de schilderkunst.

Maar daar kwam stilaan opnieuw de belangstelling opduiken voor het beeldhouwen. Zo kennen we Meunier het best. De Staat kocht zijn *"Monument van de Arbeid"* dat echter als geheel niet werd voltooid vóór zijn dood (1905). De lijdensweg tot de definitieve inplanting van het monument (en heden vatbaar voor grondige restauratie) werd op pakkende wijze aangetoond.

Ondersteund door dia's, met de hulp van Eric Christiaens, groeide deze hulde aan Constantin Meunier uit tot een boeiende anderhalfuurdurende ontdekking van deze dubbel begaafde vergeten kunstenaar.

Nadien vroeg ik mij af of Meuniers schilderkunst niet méér kunstwaarde bezit dan zijn beeldhouwwerk, maar dit is stof voor kunsthistorici.

H. Verstraete.

EEN SELECTIE UIT DE DOOR ONZE CORRECTOREN
VOORGESTELDE VERBETERINGEN

(Reeks 2)

1. - Bij maten, gewichten, afstanden en geld wordt de meervoudsvorm niet gebruikt wanneer het een opsomming met cijfers betreft.

Voorbeeld : Dit kost 10 frank.

maar : Ik heb nog een paar franken in mijn beurs.

Wij hebben 10 kilometer gewandeld.

maar : De laatste kilometers waren het zwaarst.

2. - De **in voege zijnde** normen = **gallicisme**

Beter is te schrijven : **de geldende normen** ...

3. - **Genieten van** wordt in België veel gebruikt in plaats van **genieten**.

Voorbeeld : Het station **geniet** nu **van** alle voordelen ...

Beter is : Het station **geniet** nu alle voordelen ...

Maar wel : Ik **geniet van** mijn goede gezondheid.

Dus : Omdat ik een goede gezondheid **geniet**, kan ik genieten van mijn gezondheid.

4. - ... een boerderij, **gekend** als "*Hoeve Verregat*" ... = gallicisme.

Beter is te schrijven : ... een boerderij **bekend** als "*Hoeve Verregat*"...

5. - Later zal hij zijn missiewerk **verder zetten** ...

beter is : Later zal hij zijn missiewerk **voortzetten**...

6. - Het monument voor de **weerstanders** ...

Dit is een typisch Belgisch-Nederlands woord, in Nederland onbekend

Te vermijden, beter is te schrijven : **verzetsstrijders**.

7. - **Nood hebben aan** is een gallicisme : avoir besoin de ...

Beter is : **iets nodig hebben, behoefte hebben aan** ...

8. - ... een of ander Lakens aspect te bestuderen en **daarrond** een artikel samen te stellen ...

Beter is te schrijven : ... een of ander Lakens aspect te bestuderen en **daarover** een artikel samen te stellen....

9. - ... teksten uit het Frans naar het Nederlands omzetten ...

Beter is te schrijven : ... **teksten uit het Frans in het Nederlands te vertalen** ...

De redactie

INHOUD

	pag.
1. - Ten Geleide (L. Candau)	1 - 3
2. - Een station voor draadloze telegrafie in Laken (G. Vanden Bussche) Vertaling : L. Candau	4 - 8
3. - De Infante Isabella en de Lakense Geschiedenis (G. Vanden Bussche) Vertaling : L. Candau	9 - 12
4. - Er zitten bloemen in Lakense straatnamen ... ook kruiden en bomen (2 ^{de} vervolg) (H. Verstraete)	13 - 19
5. - LACA, oog in oog met de heiligenbeelden aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Laken (5 ^{de} vervolg) (L. Candau en J. Dillen)	20 - 26
6. - Het bizarre paviljoentje in de Fineaustraat (G. Abeels)	27 - 30
7. - Het ontdekken van Constantin Meunier (H. Verstraete)	31
8. - Een selectie uit de door onze correctoren voorgestelde verbeteringen (De redactie)	32

